

Zelený čtvrtek

Zeleným čtvrtkem začíná posvátné třídení, jímž vrcholí postní liturgické období. V popředí liturgie dnešního dne stojí poslední večeře a proto dnešní den je zároveň svátkem ustanovení Nejsvětější svátosti. Kristus slaví se svými učedníky první mešní oběť a tím ji zároveň ustanovuje. Byla to skutečně mešní oběť, skutečná mše sv. Kristus ji přináší sám svým jménem, zpřítomňuje jí kalvarská oběť v proměněném chlebu a vínu, které se stávají jeho tělem a krví, třebaž tato oběť se měla dokonat teprve druhý den. Neboť jeho oběť je nadčasová, není omezena minulostí, přítomností ani budoucností. A tak jako se stala skutečností v onom okamžiku, kdy Kristus proměňuje před očima svých apoštolů chléb a víno, tak se stává skutečností, když tuto minulou oběť zpřítomňuje proměňující slovo kněze na oltáři. On, který je dnes, včera i na věky, protrhl hráze času a učinil z okamžiku trvalou přítomnost své obětující a vykupitelské lásky mezi námi. A my s ním zasedáme k této poslední večeři tak jako on zasedal se svými učedníky.

I nám platí jeho slova: S toužebností jsem žádal jísti tuto večeři s vámi. Je znovu mezi námi jako ten, který přisluhuje. Když poklekl na zem před svými apoštolů, aby jim umýval nohy, byl to symbolický úkon, kterým vyjadřoval své očištné působení v nás. Očišťuje nás od hříchu proto, abychom měli s ním podíl. Když se Petr vzpírá, říká mu: Neumyji-li ti nohy, nebudeš mít podíl se mnou. Je v tom i odkaz jeho sloužící lásky, kterou chce, abychom prokazovali jeden druhému navzájem. Proto v prvních dobách spojovali křesťané se mší sv. hostinu lásky - *αχαπη*, v níž naplňovali tento odkaz. Prokázat lásku a službu druhému chápali jako přípravu na mši sv. Takto žilo v jejich povědomí spojení dvou nerozlučných věcí: *αχαπη* a *ευχαριστιν* - lásky a eucharistie, láska není jen přípravou a dispozicí pro účast na mešní Kristově oběti, ale i současně jejím účinkem. Roste v nás z tohoto stolu a pokrmu. Tím, že vcházíme v jednotu společenství, podílíme se na témž chlebu a životu, dostává naše láska novou sílu a nové motivy. Ač mnozí, říká sv. Pavel, jsme přece jedním tělem, neboť se podílíme na témž chlebu.

Jestliže je mše sv. naší poslední večeří s Kristem, velikonoční paschou – hostinou, pak z toho vyplývá, že sv. přijímání je její integrální součástí, protože teprve skrze ně vcházíme v úzké spojení s jeho obětí. Jsme-li pozváni na hostinu, jsme pozváni ke stolu. A Kristus neřekl: Toto je mé tělo, to činite na mou památku, ale: Vezměte a jezte, toto je tělo mé, to činite na mou památku. Ve středověku se postupně vyvinul zvyk, že sv. přijímání se začalo oddělovat ode mše sv. Působilo zde mnoho příčin. Mimo jiné i ta, že idea mše sv. jako velikého mystéria způsobila, že se křesťan pokládal za nehodného přijmout Kristovo tělo.

My stále žijeme z této praxe. Sv. přijímání se stalo i pro nás jakousi mimořádnou formou účasti na mši sv. V zemích s katolickou menšinou, např. v Anglii se při mši sv. účastní sv. přijímání téměř celý kostel. Náš národ vynikal úctou k Nejsvětější Svátosti oltářní. Arcibiskup Jan z Jenštejna, Milič z Kroměříže, Matěj z Janova prosazovali časté, téměř denní sv. přijímání. Husitské hnutí se dožadovalo účasti na sv. přijímání pod obojí způsobou. Na husitských praporech byla zobrazena někdy monstrance. A my, kteří se dnes tak často dovoláváme husitské tradice, zapomínáme, že pro nás křesťany má tento obsah.

Slavíme tedy vstup do posvátného třídení svátkem ustanovení Nejsvětější Svátosti jako památky utrpení Páně. Památky ve smyslu trvalé přítomnosti Kristovy oběti a jejích plodů mezi námi. V ní nám Kristus podává tak jako při poslední večeři apoštolům své obětované tělo a krev jako viditelné znamení vykupující a očišťující milosti, jako znamení smíření s Bohem, napojené ve svaté společenství Božího lidu a i ve vzájemné společenství života s Nejsvětější Trojicí, ve které vcházíme. Tento odkaz Zeleného čtvrtku je středem našeho křesťanského života a naší víry.